Inspel till partnerskapsplanen 2028–2034

Regeringsuppdrag LI2026/00118

Lokal Utveckling Sverige är Leaderföreningarnas intresseorganisation och samlar samtliga svenska Leaderområden, sk LAG.

För mer information om Lokal Utveckling Sverige och LEADER, besök gärna vår webb, www.lokalutvecklingsverige.se

Lokal Utveckling Sverige anmäler härmed följande inspel:

1. Sammanfattande förslag

Lokal Utveckling Sverige (LUS) menar att Sverige i sin Nationella och Regionala Partnerskapsplan 2028–2034 uttryckligen ska inkludera LEADER och Lokalt Ledd Utveckling genom Leadermetoden som ett långsiktigt territoriellt verktyg. LEADER ska ha särskilt avsatt budget motsvarande samma belopp årligen (ca 340 miljoner/år) som i Strategisk plan (SP) 2022-2027, lokalt förankrade utvecklingsstrategier och ett reellt mandat för lokala aktionsgrupper (LAG) att prioritera projekt och fördela stödet från tilldelad budget. LAG och leadermetoden ska även vara rikstäckande för att säkerställa en jämlik landsbygdsutveckling i hela landet.

LEADER bör användas för att möta territoriella skillnader och stärka lokalt företagande, civilsamhälle, delaktighet, ungdomars inflytande, social hållbarhet, samverkan och bidra till resiliens och omställning vid krig eller kris. Insatserna ska kunna kombineras med relevanta regionala, sociala och gränsöverskridande åtgärder. Befintliga strukturer ska tas tillvara och administrativa glapp mellan programperioder motverkas.

2. Identifierade utmaningar och behov

Behoven bör i den fortsatta planprocessen utgå från lokala analyser, erfarenheter från Leaderområdena, utvärderingar samt utfallet av inrapporterade indikatorer i enlighet med SP. Leadermetoden och LAG spänner över hela samhället och dess funktioner, vilket innebär att kunskapen av behoven i Sveriges landsbygder redan finns i denna kompetensgrupp. Några av de utmaningar vi ser är:

Levande landsbygd för att säkerställa levande lantbruk

Beredskap och resiliens

Social inkludering

Generationsskifte och tillväxt

3. Föreslagen åtgärd: LEADER som territoriellt utvecklingsverktyg

Säkerställ en nationellt sammanhållen men lokalt styrd struktur för LEADER under 2028–2034. Partnerskapet mellan offentlig, privat och ideell sektor ska utarbeta och genomföra

områdesbaserade utvecklingsstrategier, mobilisera lokala initiativ och fatta beslut om projekturval inom ramen för tillämpliga EU- och nationella regler och därigenom bidra till Sveriges mål för NRP-planen och i förlängningen bidra till måluppfyllelsen för EU.

Föreslagna insatsdelar:

- Bibehålla LAG och utvecklingskontor, mobilisering, rådgivning, kompetensutveckling och strategigenomförande.
- Projektstöd för lokalt initierade, platsanpassade utvecklingsinsatser.
- Småskaliga och förenklade stödformer som gör det möjligt för ideella organisationer och unga att delta.
- Samverkansprojekt mellan Leaderområden, inklusive transnationellt erfarenhetsutbyte.
- Metodutveckling för lokal beredskap, social inkludering och ungas inflytande.
- Nätverk för insatser utöver de som i dagsläget återfinns avseende LEADER.

4. Koppling till EU:s mål och territoriell logik

Åtgärden bör knytas till relevanta allmänna och specifika mål enligt artiklarna 2 och 3 i förordningsförslaget, framför allt territoriell sammanhållning, regionala skillnader, social inkludering och demokratiskt deltagande. Slutlig kodning mot interventionsområden och indikatorer måste göras av ansvariga myndigheter enligt tillämplig prestationsram.

LUS begär särskilt att den planerade användningen av Lokalt Ledd Utveckling och LEADER redovisas tydligt i det avsnitt om territoriella verktyg som återfinns i bilaga V, avsnitt 1.9 i kommissionens förslag.

5. Finansiering och genomförandemodell

För fortsatt arbete med LEADER i hela landet föreslår LUS särskilt avsatta och fleråriga resurser för LEADER, inklusive projektstöd och kapacitet för lokalt genomförande (LAG samt utvecklingskontor).

Den exakta ekonomiska ramen, nationell medfinansiering, fördelning behöver beräknas och beslutas inom den nationella planprocessen, men budgeten bör inte understiga budgeten för SP (ca 340 miljoner/år). Vi ser även att finansiering kan komma från andra delar i MFF, inte enbart ur CAP.

Genomförandet bör utgå från en tydlig ansvarsfördelning mellan förvaltande myndighet och LAG, med rättssäkra beslut, proportionerliga kontroller, fungerande handläggning och utbetalningar och ett reellt lokalt beslutsmandat. Befintliga strukturer ska tas tillvara och administrativa glapp mellan programperioder motverkas.

6. Partnerskap

LUS förespråkar en strukturerad medverkan i utformning, genomförande och uppföljning av relevanta kapitel i kommande NRP-plan (i enlighet med artikel 6 och partnerskapskraven i artikel 22, COM(2025) 565). Leaderområdenas trepartnerskap ger ett grundligt underlag för

dialog med offentliga aktörer, näringsliv och civilsamhälle och utvecklingskontorens kompetens och breda kunskap bidrar till en gedigen förankring i lokalsamhället.

7. Lokal Utveckling Sveriges begäran till myndigheterna

- Skriv uttryckligen in LEADER i planens redovisning av territoriella verktyg och ange relevanta åtgärder.
- Säkerställ LEADER i hela landet.
- Föreslå särskilt avsatt, flerårig finansiering och bevara lokalt projekturval via LAG.
- Ge Lokal Utveckling Sverige och Leaderområdena en tydlig roll i partnerskap, fortsatt beredning och uppföljning.

Den 30 oktober 2026

Lokal Utveckling Sverige

Genom Lovisa Westling

Vice ordförande

Kontakt i ärendet:

Info@lokalutvecklingsverige.se

8. Bilagor

www.lokalutvecklingsverige.se

Utvärdering WSP *"Detta bidrar leadersverige med"* *www.lokalutvecklingsverige.se/detta-bidrar-leader-i-sverige-till*

Uppföljning resultat 2014-2022

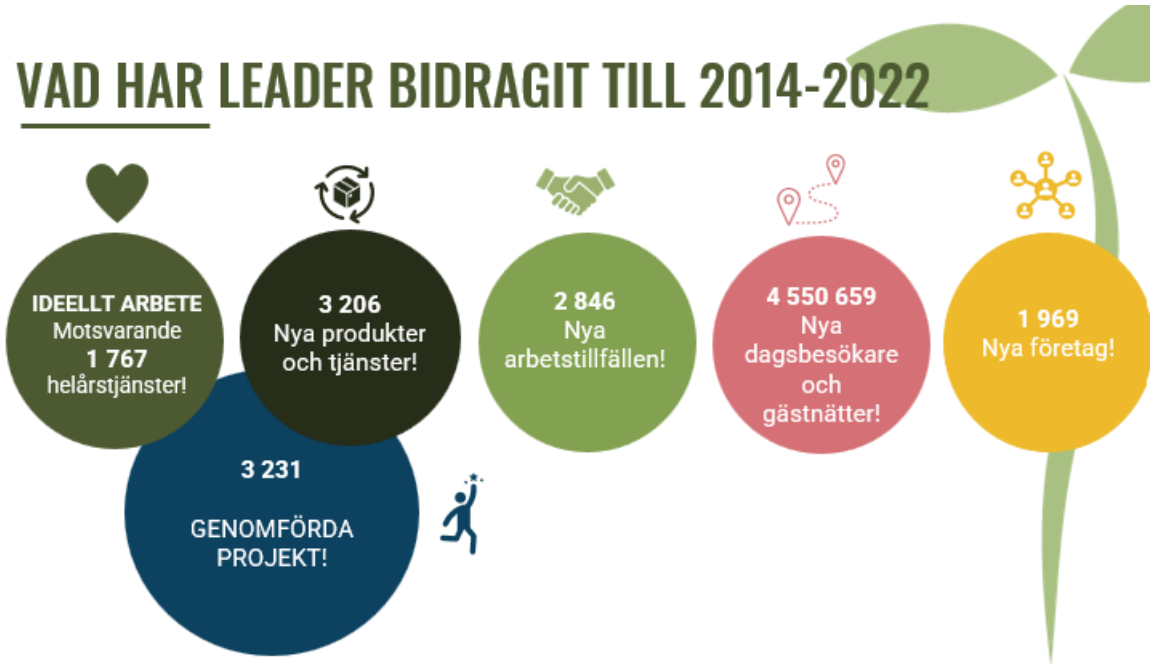

Källa: Resultaten är hämtade ur Jordbruksverkets IT-system där samtliga avslutade projekt inrapporteras.